

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
УКРАЇНИ ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРОФЕСІЙНІ КОДЕКСИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»**

Галузь знань	23 «Соціальна робота»
Шифр та назва спеціальності	231 «Соціальна робота»
Назва освітньо-професійної програми	Соціальна робота
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Кафедра	Публічного управління, адміністрування та соціальної роботи
Статус навчальної дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	вибіркова
Форма навчання	денна/заочна
	ВИКЛАДАЧІ
Прізвище, ім'я та по батькові	Мельничук Лариса Михайлівна
Посада	Старший викладач
Науковий ступінь, вчене звання	Доктор наук з державного управління
Електронна адреса	kafedra_pua_sr@nuozu.edu.ua
Посилання на профіль викладача	https://www.nuozu.edu.ua/s/np/k/publicnoho-upravlinnia-administruvannia-ta-sotsialnoi-roboty/naukovo-pedahohichni-pratsivnyky#gsc.tab=0

Загальна інформація про дисципліну

Анотація до дисципліни	<p>Навчальна дисципліна є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що забезпечують підготовку магістрів з соціальної роботи та входить до циклу вільного вибору здобувачів вищої освіти «Соціальний працівник»</p> <p>Етична обізнаність є необхідною складовою професійної практики будь-якого соціального працівника. Тому саме на поглиблення професіоналізму майбутніх соціальних працівників, формування та розвиток у них необхідних морально-особистісних якостей спрямовано навчальну дисципліну «Професійні кодекси соціальної роботи»</p> <p>Предметом дисципліни є розгляд етичних основ соціальної роботи як специфічного виду професійної діяльності, основні питання виникнення, становлення, сутності і змісту етики соціальної роботи, її інституціалізації; розкриття сутності та змісту професійного обов'язку та професійної моралі соціальних працівників.</p>
Мета дисципліни	<p>Формування у свідомості здобувачів вищої освіти теоретичних і практичних основ етики соціальної роботи, етичних принципів і стандартів діяльності соціального працівника, моральних імперативів його роботи, гуманістично-орієнтованого світогляду та професійної культури спеціалістів соціальної сфери.</p>
Пререквізити	<p>Навчальна дисципліна «Соціальний менеджмент та маркетинг соціальних послуг»</p>
Прореквізити	<p>Дисципліна може слугувати основою для підготовки кваліфікаційної роботи</p>
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	<p>Навчальна дисципліна дає можливість здобути такі загальні та фахові компетентності освітньо-професійної програми:</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт; - здатність до адаптації та дії в новій ситуації - навички міжособистісної взаємодії; - здатність працювати в команді; - здатність до розуміння та використання сучасних теорій, методологій і методів соціальних та інших наук; - здатність до виявлення соціально значимих проблем і факторів досягнення соціального благополуччя різних груп населення; - здатність до впровадження методів і технологій інноваційного практикування та управління в системі соціальної роботи; - здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (експертами з інших галузей/видів економічної діяльності), налагоджувати взаємодію державних, громадських і комерційних організацій на підґрунті соціального партнерства. - здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців. - здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві. - здатність до професійної рефлексії - здатність до розроблення, апробації та втілення соціальних проектів і технологій. - здатність виявляти професійну ідентичність та діяти згідно з цінностями соціальної роботи - здатність до формування позитивного іміджу професії, її статусу в суспільстві

Результати навчання	<p>Навчальна дисципліна дає можливість досягти таких результатів освітньо-професійної програми:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розв'язувати складні задачі і проблеми, що потребують оновлення й інтеграції знань в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог; - показувати глибинне знання та системне розуміння теоретичних концепцій, як із галузі соціальної роботи, так і з інших галузей соціогуманітарних наук; - автономно приймати рішення в складних і непередбачуваних ситуаціях; - самостійно будувати та підтримувати цілеспрямовані, професійні взаємини з широким колом людей, представниками різних спільнот і організацій, аргументувати, переконувати, вести конструктивні переговори, результативні бесіди, дискусії, толерантно ставитися до альтернативних думок; - демонструвати позитивне ставлення до власної професії та відповідати своєю поведінкою етичним принципам і стандартам соціальної роботи; - виконувати рефлексивні практики в контексті цінностей соціальної роботи, відповідальності, у тому числі для запобігання професійного вигорання.
Обсяг дисципліни	<p>Загальний обсяг дисципліни: 4 кредити ЄКТС (120 годин). В тому числі:</p> <p>денна форма навчання: лекції – 12годин, практичні заняття – 24 години, самостійна робота – 84 години</p> <p>заочна форма навчання: лекції – 6 годин, практичні заняття – 8 годин, самостійна робота – 106 годин</p>
Форма підсумкового контролю	Залік
Терміни викладання	Дисципліна викладається у 2-му семестрі

Інформація про консультації

Відповідно до затвердженого графіка консультацій у семестрі викладання дисципліни

Програма дисципліни

Назви тем (модулів)		Зміст тем
1	Тема 1. Професійна етика як моральна основа діяльності соціальних працівників	Професійна етика та її особливості. Предмет і функції професійної етики. Теоретичні, нормативні та прикладні складники професійної етики. Види професійної етики та їх гуманістична спрямованість. Сутність і специфіка етики соціальної роботи. Етика соціального працівника. Основні категорії професійної етики у соціальній роботі: етичні відносини, етична свідомість, етичні дії та професійний обов'язок. Історія становлення етики соціальної роботи в європейських країнах та в Україні. Етика соціальної роботи: принципи і стандарти. Правове підґрунтя діяльності фахівця з соціальної роботи. Основні причини етичної регламентації соціальної роботи. Основні функції етики соціальної роботи та їх характеристика. Перспективи розвитку етики соціальної роботи
2	Тема 2. Застосування деонтології в соціальній роботі	Професійна деонтологія. Основні поняття, сутність і зміст деонтології. Деонтологія як комплекс професійних, правових, морально-етичних правил. Професійна відповідальність та обов'язок. Внутрішні переконання та потреби. Моральна відповідальність. Принципи деонтології. Компетентність. Зміст, сутність і рівні компетентності. Моральні відносини в деонтології. Роль наказів, інструкцій у встановленні деонтологічних нормативів. Деонтологія соціальної роботи. Проблеми деонтології у діяльності соціального працівника. Особливості застосування категорій деонтології в різних видах соціальної роботи. Взаємозв'язок принципів соціальної роботи та принципів етики соціальної роботи. Етика соціальної роботи з різними соціальними групами та спільнотами. Етичні аспекти роботи соціальних служб.
3	Тема 3. Професійно-етичні вимоги до соціального працівника	Базові вимоги до соціальних працівників. Складові образу соціального працівника: кваліфікаційні вимоги, психологічна готовність до оволодіння професією, особистісні якості. Етичні вимоги до діяльності соціального працівника. Моральність. Складові моральності. Моральна свідомість особистості соціального працівника. Критерії моральності Система цінностей, ціннісна орієнтація і переконання соціальних працівників. Вимоги до особистісних якостей соціального працівника. Емпатія соціальних працівників, відсутність осуду і відвертість в стосунках з клієнтами. Формування ідеального образу соціального працівника. Стадії становлення професіонала. Етична оцінка діяльності соціального працівника. Толерантність у діяльності соціального працівника.
4.	Тема 4. Етика та культура спілкування соціального працівника	Спілкування як соціально-психологічний процес. Професійне спілкування у соціальній роботі. Моральні аспекти та етика спілкування. Спілкування як мірило моральної культури. Норми, правила та моральні принципи спілкування. Механізми міжособистісного спілкування. Вміння слухати, вміння говорити. Моделі комунікації. Рівні етичної взаємодії соціального працівника та клієнта. Етика взаємовідносин з колегами та іншими інститутами. Етикет ділової мови. Правила і принципи етикету. Етикет службових взаємовідносин.

5.	Тема 5. Професійно-етичний кодекс соціального працівника	Історія процесу становлення системи основних принципів та етичних стандартів соціальної роботи. Джерела етичних нормативів соціальної роботи. Кодекс: поняття, структура та сутнісне наповнення. Проблема функціональності та авторитетності етичного кодексу для професійної групи. Функції професійно-етичного кодексу соціальних працівників. Структура, зміст, основні положення етичного кодексу соціального працівника України. Міжнародна декларація етичних принципів соціальної роботи. Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників: загальні стандарти етичної поведінки, стандарти поведінки соціального працівника стосовно клієнтів і колег, стандарти взаємин соціального працівника з установами й організаціями, стандарти професії соціального працівника. Вимоги до особистості та професійної поведінки соціального працівника у контексті професійно-етичного кодексу.
----	--	---

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Зміст роботи	Денна форма	Заочна форма
Опрацювання лекційного матеріалу	30 год	45 год.
Підготовка до практичних занять	30 год	45 год
Підготовка та захист індивідуальної роботи	10 год	10 год.
Підготовка до заліку	8 год	6 год.
залік	2 год	2 год.

Перелік орієнтовних напрямів індивідуальної роботи здобувачів

1. Особливості етики соціальної роботи.
2. Професійна честь і гідність соціального працівника.
3. Тактика поведінки соціального працівника з клієнтами.
4. Правила спілкування соціального працівника.
5. Основні вимоги до професійних якостей соціального працівника.
6. Етичні категорії у діяльності соціального працівника.
7. Етична регламентація професійної поведінки в соціальній роботі у сучасному українському суспільстві.
8. Етапи становлення й розвитку етичних традицій соціальної роботи.
9. Сутність деонтологічного підходу в теорії і практиці соціальної роботи.
10. Принципи деонтології соціальної роботи.
11. Компоненти моральної свідомості соціального працівника.
12. Морально-духовні якості особистості соціального працівника.
13. Професійні цінності соціальної роботи.
14. Кодекс етики соціального працівника як основа його професійної діяльності.
15. Етичні обов'язки соціального працівника перед клієнтами/колегами/суспільством.

Список рекомендованих джерел

Базова література

1. Етика соціальної роботи: навч. посібник / МОН України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини; уклад. С. О. Роєнко. 2-е вид., переробл. та доповн. Умань: ВПЦ «Візаві», 2018. 202 с.
2. Зозуляк-Случик Р.В. Етика соціальної роботи: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Івано-Франківськ: НАІР, 2019. 204 с.
3. Іщук С.В. Етика соціальної роботи: опорні конспекти. Тернопіль: ТДПУ, 2013. 108 с.
4. Семигіна Т. Нові глобальні етичні принципи соціальної роботи. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. № 1. С.70-85.
5. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.
6. Сушик І.В. Етика та деонтологія соціального працівника: навч. посіб. Луцьк: ІВВ Луцький НТУ, 2020. 188 с.
7. Ярошенко В.М., Єльчівса О.Р. Деонтологія соціальної роботи: Навчальний посібник. Миколаїв, 2020. 195 с.

Допоміжна література

1. Бралатан В.П. Професійна етика: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2011. 252 с.
2. Ключко О.О. Етика фахівця соціальної сфери у схемах і коментарях: навчальний посібник. Суми: ФОП Цьома С.П., 2018. 92 с.
3. Кубрик О.В. Етика ділового та повсякденного спілкування. Навч. посібник. К.: Університетська книга, 2023. 222 с.
4. Про затвердження Етичного кодексу спеціалістів із соціальної роботи України: наказ Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту від 09.09.2005 № 1965. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1965643-05>
5. Тофтул М.Г. Етика. Навчальний посібник. К.: Видавничий центр «Академія», 2005. 414 с.
6. Тюття Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика: навч. посіб. 3-тє вид., переробл. і доповн. (Гриф МОН). К.: Знання, 2014. С.77-112.
7. Хлебик С. Р. Етика соціальної роботи: навчально методичний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. – 221 с.
8. Чмут Т.К., Чайка Г.Л. Етика ділового спілкування. навч. посіб. 5-тє вид., К.: Вікар, 2006. 223 с.
9. Global Social Work Statement of Ethical Principles /IASSW, 2018. URL: <https://www.iassw-aiets.org/2018/04/18/global-social-work-statement-ofethicalprinciples-iassw>

Інформаційні ресурси в інтернеті:

1. Вісник Національної Академії педагогічних наук України URL: <https://visnyk.naps.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського <http://dnpb.gov.ua/ua/>
3. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого (парламентська) - <http://nlu.org.ua/>
4. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи - https://naps.gov.ua/ua/structure/institutions/social_work/
5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

Загальна схема оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала ЄКТС	Оцінка за національною шкалою		Нарахування балів	Бали нараховуються таким чином:
		для диференційованого заліку	для заліку		
91-100	A	Відмінно	зараховано	Нарахування балів	Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-бальною шкалою і становить: за поточну успішність (виконання практичних занять та індивідуальних робіт) – до 60 балів, за результати іспиту/заліку – до 40 балів.
81-90	B	Добре			
71-80	C				
61-70	D				
51-60	E	Задовільно			
31-50	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	Не зараховано з можливістю повторного складання		
0-30	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		

Оцінювання за складовими дисципліни

		Політика опанування навчальної дисципліни
Робота на практичних заняттях	20 балів	Здобувач вищої освіти зобов'язаний виконувати вимоги освітньої програми, брати активну участь в освітньому процесі, здійснювати самостійну підготовку до занять, дотримуватися принципів академічної доброчесності
Підготовка та захист індивідуальної роботи	40 балів	
Залікове тестування	40 балів	
УСЬОГО	100	